

Рада Стијовић

О ЛЕКСИЦИ СИНОДОВОГ ПРЕВОДА НОВОГ ЗАВЈЕТА У ОДНОСУ НА ЛЕКСИКУ ВУКОВОГ ПРЕВОДА*

У раду се анализира лексика Синодоловог превода Новог завјета у односу на лексику Вуковог превода. Комисија Светог синода држала се у великој мери Вуковог превода, настојећи да осавремени речничку грађу и неким лексемама да прецизнији и тачнији превод. Када је у питању народна лексика, анализа је показала да су замењиване оне лексеме које су савременом читаоцу постале тешко разумљиве или неразумљиве: пре свега покрајинске и архаичне речи или значења. Црквенословенска лексика коју је употребио Вук у великој мери је задржана и у Синодовом преводу и донекле употпуњена појединим сложеницама и терминима. У раду се указује и на нека могућа даља осавремењивања лексичке грађе.

Кључне речи: Нови завјет, превод, лексика, Вук Караџић, Синод.

The paper analyzes the lexis of the Synod translation of the New Testament in comparison with the lexis of Vuk's translation. The committee of the Holy Synod stuck to a great extent to Vuk's translation attempting to modernize the lexical material and translate some lexemes in a more precise and accurate way. With respect to folk lexis, the analysis has shown that the Synod replaced those lexemes that became difficult to understand or completely non-understandable for the contemporary reader: these were primarily regional or archaic words or meanings. The Church Slavonic lexis used by Vuk was retained to a great extent and, in the Synod translation, somewhat completed with certain compounds and terms. The paper also indicates possible further modernization of the lexical material.

Key words: New Testament, translation, lexis, Vuk Karadžić, the Synod.

1. Познато је да је Вук преводом Новог завјета желео да покаже како се и тако сложена материја може исказати на народном језику. Његов превод се одликује узвишеним библијским стилем, молитвено-песничким ритмом, патином, архаичношћу потребном да се искаже новозаветни садржај. Међутим, он се одликује и непрецизношћу и грешкама у значењу, зато што је Вуку недостајало потребно богословско образовање. Осим тога, за 167 година, колико је прошло од његовог објављивања (а знатно више од његовог настанка), дошло је до промена у језику (највише, како су истраживања показала, у синтакси и лексици – исп. Ивић 1957), које су удалиле данашњи књижевни језик од Вуковог. Отуда се јавила потреба за новим преводом – језички осавремењеним, смисаоно јаснијим и богословски тачнијим.

* Рад је настао у оквиру пројекта *Савремени српски језик и српска лексикографија* (бр. 178009), које финансира Министарство просвете и науке Републике Србије. Представља проширену верзију реферата прочитаног 14. марта 2014. године на међународном научном скупу у Санкт Петербургу (XLIII Международная филологическая конференция, направление *Славистика*, секција *Библија и хришћанска писменост*, Филологический факултет Санкт-Петербуршкогосударственного университета).

Свети архијерејски Синод Српске православне цркве приступио је поновном превођењу Новог завета.¹ Превод је извршен са изворног грчког текста, и то оног који је *textus receptus* Православне цркве, а консултовани су и сви важнији преводи – од старијих, пре свега словенски и латински, а од новијих, руски (и стари синодални и више нових превода), а затим немачки, француски и енглески. Осим ових, консултовани су и постојећи српски преводи – Вука Караџића, Димитрија Сефановића, Емилијана Чарнића, Луја Бакотића (Буловић 1985: 4–5). Настојало се да нови превод буде што је могуће више лексички и стилски веран Вуковом. Задржан је и Вуков слог српског изговора, ијекавског. Године 1984. објављено је прво издање Синодовог превода Новог завета Господа нашега Исуса Христа, које је потом у неколико наврата дорађивано.

2. Познато је да Вук Караџић није извршио лексичко нормирање језика који је стварао. Сматрао је да треба прикупити све речи из народа, па „кад књижевници ... познаду свој народни језик, онда ће се тек моћи казати које су ријечи свега народа, које ли су предјелне, и које не ваља употребљавати у књигама” (КАРАЏИЋ-СТЕФ. 1845: 75–76). Већ и из те чињенице произлази да је морало у Вуковом књижевном језику бити речи које не припадају општем књижевном фонду, које остају у домену покрајинске лексике.

2.1. Судаћи према критикама Вукових савременика, немали број лексема осећао се покрајинским још у Вуково време. Такав је, нпр., прилог *ѿја* (са значењем „далеко од нечега, све (од), све (до), чак”), због кога се Вук својевремено правдао како га је чуо у Дубровнику, Котору и Црној Гори, одбијајући да га замени (ВПНЗ: 17). РМС га доноси с напоменом да је застарео, док га РСЈ не бележи. У Синодовом преводу (у даљем тексту С.) замењен је прилогом *све*: А тако и други, и трећи, *ѿја* до седмога → А тако и други, и трећи, *све* до седмога (Мт 22:26), Од крви Авелеве *ѿја* до крви *Заријине* → Од крви Авелеве *све* до крви *Захарије* (Лк 11:51). Вуку су замерали и што придев *ѿријесан* употребљава у значењу „у коме нема квасца” (цсл. *опрѣсноукъ*). Он је објашњавао да је то чуо у неким крајевима Србије. Чињеница је да се у овом значењу он и данас користи у појединим крајевима српског језичког подручја, а потврђују га и РМС и РСЈ. У С. се уместо њега употребљава лексема *бесквасан* (неговањем ове разлике прва лексема може да остане резервисана за значење „недовољно куван или печен”): А у први дан *ѿријеснијех* хљебова → А у први дан *бесквасних* хљебова (Мт 26:17); овако је и у: Мк 14:1; ДА 12:3. Вук је својевремено објашњавао и употребу покрајинизма *ѿлеме* за означавање порекла, генеалогije. У С. је она замењена именицом *родослов* (Мт 1:1). Прилог *здраво* у значењима „врло, веома” и „снажно, одлучно”, које

¹ Комисију, састављену за потребе превођења, чинили су најпозванији стручњаци које је СПЦ имала. У њен састав су улазили (од 1961. до 1966) и Милош Ђурић, Петар Ђорђић, Јустин Поповић (као консултант), Богољуб Ћирковић, Стојан Гошевић, затим (од 1968. до 1979) епископ рашко-призренски Павле, шабачко-ваљевски Јован, жички Василије, марчански Данило, као и професори Богољуб Ћирковић, Стојан Гошевић, Емилијан Чарнић, Милан Ердџан, Атанасије Јевтић, Амфилохије Радовић, Иринеј Буловић, Радомир Ракић као секретар (РАКИЋ 1987: 102–103).

налазимо код Вука, данас још постоји у народним говорима, али не припада књижевном језику. РСАНУ га доноси без ограда, а РМС и РСЈ га третирају као покрајинску реч. У С. налазимо различита решења: И пошто их *здрaво избише*, бацише их у тамницу → И пошто им *ударише мно̀го ба̀ишина* (ДА 16:23), И *йовика здраво* → *узви́шеним гласом* (Лк 1:42), А Павле *йовика здраво* → *јаким гласом* (ДА 16:28), Јер *здраво* надвлађиваше Чивуте → Јер је *силно* оповргавао Јудејце (ДА 18:28), Тако *здраво* → *силно* растијаше (ДА 19:20).

2.2. Известан број лексема значењски припада савременом књижевно-језичком фонду, али је захваћен дијалекатским фонетским променама па је у С. преобликован у складу са књижевним језиком или је замењен другом лексемом: *йошљедња* пријевара → *йосљедња* превара (Мт 27:64), до *йошљедњега* динара → до *йосљедњега* новчића (Мт 5:26), на *йошљейку* огладње → на *йосљейку* огладње (Мт 4:2), *йрїљейи* → *йрїјейи* (Мт 17:17; Мк 9:19), *нашљедници* → *наслљедници* (Јак 2:5), не ће *живљейи* човјек о самом хљебу → не живи човјек само о хљебу (Лк 4:4), *оживље* → *оживје* (Лк 15:24; Лк 15:32); *богасїво* → *богаїсїво* (Рим 9:23), жетва је *йошљедак* овога вијека → а жетва је *свршеїтак* вијека (Мт 13:39), на *йошљейку* вијека → на *свршеїку* вијека (Мт 13:49); лексема *йошљедак* није, дакле, преобликована у исправну *йосљедак* већ је, као неуобичајена у савременом књижевном језику, замењена обичнијом *свршеїтак* (мада прву без икаквих ограда доносе речници савременог језика, не може се рећи да је она данас распрострањена). Дијалекатском облику *љевайи* (него се *љева* вино ново – Мт 9:17) могао је бити дат књижевни *лијевайи*, али је уместо ове лексеме у С. употребљена лексема *сийайи* (него се *сија* вино ново); чињеница је да се дистинкција између *лиїи* и *сийайи* готово изгубила у савременом књижевном језику, али би она могла опстати ако би се неговала у читаним делима попут Новог завјета (што би свакако допринело богатству језика и повећању његових изражајних могућности).²

Облици са подновљеним јотовањем које данашња норма не прихвата, а које налазимо код Вука, замењени су облицима са старим јотовањем (понекад и другом лексемом): *крићавацие* их → *криїавацие* их (Мк 1:5); *крићавам* вас → Ја вас *криїавам* (Мт 3:11); *сїуцића се* → *сїуциїа се* на земљу (ДА 10:11); муж да не *йуцића* жене → да не *осїавља* жену (1. Кор 7:11).

Покрајинске су данас и следеће лексеме: *дакле*, у С. промењено у *дакле* (Лк 23:16; 10:36; Јв 18:37), *заисїо* → *заисїа* (Мт 6:2; 6:16), *нигда* → *никада* (Мк 2:12).

2.3. Међу покрајинским речима има известан број турцизама. Познато је да Вук у настојању да језик очисти од страних речи њих није дирао. У Предговору Новом завјету он сам наводи тридесет, док новији истраживачи, а и неки старији, налазе да их је много више (Ђорђевић 1934; RUSEK 2004).

Приметна је тежња Комисије да турцизме замени домаћим речима где год је могуће, без обзира на то да ли се оне могу оквалификовати као покрајинске лексеме или не могу. Именица *ацувани* (према грч. *μαλακοί* „онанисти“;

² На неколико места учили смо омашку у Синодовом преводу, тако у Мт 2:12 уместо *зайовјесї* стоји *зайовјесї* (али је у Мт 2:22; Мт 5:19 итд. *зайовјесї*); Вуков дијалектизам *цићадијацие* (уместо *хоћацие* или *хоїцијацие*) остаје у Јв 7:1 (на другим местима је употребљен аорист).

у РМС дефинисано као „хомосексуални партнери“) преведена је кованицом *рукоблудници* (1. Кор 6:9), лексема *басамаци* замењена је са *сѿејенице*: А кад би на *басамацима* → на *сѿејеницама* (ДА 21:35), стаде Павле на *басамацима* → на *сѿејеницама* (ДА 21:40); уместо *исе* употребљена је именица *удео* (ДА 8:21), *Мисир* је замењен са *Еџијай* (ДА 2:10; Мт 2:13), а придев *мисирски* придевом *еџијайски* (ДА 7:11), конструкција *ѿефѿер од ѿлемена* са турцизмом *ѿефѿер* у С. је замењена са *родослов* (1. Тим 1:4), уместо *ѿазар* налази се црквенословенска реч *ѿрџиѿије* (Мк 7:4), *чарѿија* је замењена са *ѿрѳ* (Мт 20:3), *соба* са *одаја* (Мк 14:14), а *аманеѿ* са *залоѳ* или *завјеѿиѿање*: увјерен сам да је кадар *аманеѿ* мој сачувати за дан онај → увјерен сам да је Он кадар сачувати *залоѳ* мој за онај дан (2. Тим 1:12), Добри *аманеѿ* сачувај Духом светијем који живи у нама → Добро *завјеѿиѿање* сачувај Духом Светим, који обитава у нама (2. Тим 1:14). Архаичне лексеме *Чивуѿин* и *чивуѿски* данас имају пејоративно значење и замењене су са *Јеврејин* (1. Кор 1:21; ДА 24:5), односно *јеврејски* (Гал 2:14). Неодговарајућа је и лексема *хазна* (каса, благајна) када се говори о Богу и зато уместо синтагме *Божија хазна* стоји *храмовна благајна*: И сједавши Исус према Божијој *хазни* ... → И сједе Исус према *храмовној благајни* (Мк 12:41). Стилски је успела замена прилога *бадава* синтагмом *на дар*: за *бадава* сте добили, за *бадава* и дајите → *на дар* сте добили, *на дар* и дајите (Мт 10:8). Уместо сасвим обичне лексеме *мана* у синтагми *без мане* у С. налазимо, опет као успело решење, придев *нейорочна*: да буде света и *без мане* → да буде света и *нейорочна* (Еф 5:27).

Поједини турцизми данас се користе као ознаке одређених историјских појмова. Нису добили шире значење од онога који су имали у одређеном тренутку прошлости и не могу се употребљавати када се говори о Христовом времену. Лексема *хајдук* значи „одметник од турске власти“, а не „разбојник или насилник уопште“, како га употребљава Вук, *харач* је „порез у Османлијском царству“, а не „порез уопште“ и сл. У складу са овим у С. налазимо: Као на *хајдука* (→ на *разбојника*) изишли сте с ножевима (Мт 26:55), И с њим распеше два *хајдука* → два *разбојника* (Мк 15:27), а ви начинисте од њега пећину *хајдучку* → *разбојничку* (Мт 21:13), треба ли ћесару давати *харач* (→ *ѿорез*) или не? (Мк 12:14), Покажите ми новац *харачки* (→ новац *ѿорезни*) (Мт 22:19).

Неки турцизми су замењени као неадекватни преводи. У стиху – царство небеско на силу се узима, и *силеѿије* добијају га (Мт 11:12) уместо лексеме *силеѿија* (домаћа реч с турским суфиксом *-ија*) стоји црквенословенска реч *ѿодвижник*, јер се у царство небеско не улази насиљем, које се подразумева када се употреби реч *силеѿија*, већ „изузетним трудом и подвигом“ (исп. Богдановић 1974: 737). Уместо *ока* употребљена је реч *мјера* (Лк 16:6), а уместо *сандук* – *носила* (Лк 7:14).

Текст С. није сасвим без турцизама. Налазимо у њему следеће: *окречен* (Мт 23:27), *хајде* (Лк 5:4), *кеса* (Лк 10:4), *кула* (Лк 13:4), *бунар* (Лк 9:12; 14:5), *целай* (Мк 6:27), *долама* (Јв 19:23), *алаѿ* (ДА 27:19), *амајлија* (ДА 23:5), *неимар* (1. Кор 3:10), *конак* (Лк 9:12), *чадор* (ДА 7:43), *бар* (ДА 5:15). Неки од њих су потпуно укореењени у савременом језичком изразу и обичан читалац их више не уочава као страну реч, док би се уместо неких могле употребити домаће речи (нпр., *смеѿијај*, *ѿреноѿиѿије* уместо *конак*, *ѳрадиѿељ* уместо *неимар*).

2.4. Не осећају се као позајмице ни грецизми, као што су, нпр., *ѿрїеза* (Мт 8:11) и *хиљада* (Мт 14:21), које је употребио Вук, а остале су и у Синодовом преводу, док су уместо неких нађени адекватнији преводи, нпр. *їодрум* → *ризница* (Лк 12:24), *фењер* → *букїиња* (Јв 18:3).

2.5. Још је Никанор Грујић предлагао Вуку да уместо *зайейи* за *камен ноџом* употреби глагол *сїоїаћи се* (Грујић 1896: 320)³. То је, међутим, остало непромењено и у С., мада *зайейи ноџом* звучи помало народски, упрошћено: и узеће те на руке, да гдје не *зайнеш* за *камен ноџом* својом (Мт 4:6). Грујићев предлог Вуку био је и да придев *наїоварен* замени придевом *оїїерећен*, јер је реч о бремену у духовном смислу. Тако би пример који налазимо и код Вука и у С.: *Ходите к мени сви који сте уморни и наїоварени* (Мт 11:28) могао да гласи: *Ходите к мени сви који сте уморни и оїїерећени* (или: *бремениїи*). Стилски је прихватљивије заменити и глагол *їрубиїи* у значењу „гласно говорити, разглашавати”, који налазимо и код Вука и у С.: *Када, дакле, дајеш милостињу, не їруби* пред собом (Мт 6:2). С друге стране, сасвим је успела замена речи *јаукање*, коју налазимо код Вука, лексемом *нарицање*, коју срећемо у С.: *Глас у Рами чу се, плач и ридање и јаукање* много → *Глас у Рами чу се, плач и ридање и нарицање* много (Мт 2:18), као и употреба старинских, поетичних речи као *дом* и *чедо* насупрот Вуковим *кућа* и *дијете* или *синко* (Лк 13:35; Мт 2:5). Глагол *мрмљаїи* данас значи, пре свега, „нејасно, неразговетно говорити”, док *џунђаїи*, који у С. стоји наместо њега значи „изражавати незадовољство полугласно, прикривено”: Будите гостољубиви међу собом без *мрмљања* → *џунђања* (1. Петр 4:9); у савременом вокабулару постоји и глагол *роїїаїи*, који изражава већи степен незадовољства, протеста од претходна два. На месту Вукове творенице *їрељубочинци* у С. се налази лексема *їрељубници* (1. Кор 6:9). Вукова кованица *їрељубоїворни* у С. стоји на месту истоимене речи код Вука (Мт 12:39; Мк 8:38) и уместо придева *курварски* (Мт 16:4). У овом другом случају придев *їрељубоїворни* (цсл. *прелюбоѣѣнїиї*, *μοχαλις*) има значење „неверни, покварени, вероломни” (исп. Богдановић 1974: 745): Род зли и *їрељубоїворни* тражи знак (Мт 16:4), што би требало да уврсте у свој корпус савремени речници (РМС овај придев упућује на *їрељубнички*, који има значење „који се односи на прељубника, на онога који чини прељубу”, док у РСЈ ова лексема није забележена). Није остала у језику Вукова кованица *їоїркалицїи*, сачињена попут других простонародних мерних јединица. У С. је замењена грецизмом *сїадиј* (Лк 24:13). Савременом читаоцу је прихватљивија реч *миља* (за грч. *μїλον* одн. лат. *mille*), како стоји у С., од Вуковог *сахаї*, за одређивање просторног растојања: Ако те потјера један *сахаї* → И ако те ко потјера једну *миљу* (Мт 5:41).

Вук је грчку реч *μεριστης* превео речју „кмет”, која ни у његово време није значила „делилац наслеђа”, већ, у различитим крајевима, „знатнији сељак” или „судија” или „поданик” (СР). У С. је употребљена лексема *дјелиїељ*, коју бележе и савремени речници, а чије су варијанте постојале и у Вуково време⁴: Ко је мене поставио судијом или *кметїом* над вама? → Ко мене постави судијом или *дјелиїељем* над вама? (Лк 12:14).

³ О Грујићевим примедбама Вуку и Вуковим одговорима исцрпније пише В. Мошин у својој познатој студији о Новом завјету (1974).

⁴ У Срему је постојала реч *делици*, а у Хрватској *диоц* (Богдановић 1974: 826).

2.6. Вуков придев *времений*: Жена је моја *временийа* (Лк 1:18) није уобичајен, али има поетску ноту због које би ова реч могла да остане у наведеном примеру. У С. је замењена синтагмом у *годинама*. Могао је да остане и Вуков превод стиха: ти која не *ириши* муке *йорођаја* (или, боље, с придевом → *муке йорођајне*) (Гал 4:27), уместо кога у С. долази: ти која *немаш* муке *йорођаја*. На место Вукове именице *бјежан* у С. се налази глаголска именица *бјежање*, а могла би да дође и именица *бексйво* (цсл. бѣгство): Него се молитe Богу да не буде *бјежан* ваша → *бјежање* ваше у зиму ни у суботу (Мт 24:20). У примеру: Онај што долази за мнош *јачи* је од мене (Мт 3:11) могло је да стоји *силнији* од мене или *моћнији* од мене, јер придев *јак* значи, пре свега, „који има физичку снагу” и „истрајан, трпелив”, а овде је у питању значај онога који долази после Јована Крститеља. Стих у Вуковом преводу: Кад се Јосиф *йробуди од сна* (Мт 1:24) у С. гласи: *Усйавши* Јосиф *од сна*. Вуково решење, уз замену предлога *од* предлогом *из*, чини нам се прихватљивим: *йробудивши се из сна*; у савременом српском књижевном језику није уобичајена конструкција *усйаши од сна/из сна*.

2.7. Уместо појединих грубих и(ли) непристојних, и стога непримерених речи у Вуковом преводу, у С. налазимо прихватљивија решења: *курва* → *блудница* (3. Јов 17:16), *курвар* → *блудник* (Јев 13:4; 1. Кор 5:11), *курварсйво* → *блуд* (ДА 15:20; ОЈ 17:4), *курваши се* → *блудничийи* (1. Кор 6:18), *йсовайи* → *ружийи*: који *ойсује* (→ који *ружи*) оца или матер смрћу да умре (Мт 15:4).

3.1. Немали је број лексема, или значења појединих лексема, који данашњи говорник српског књижевног језика сматра застарелим и не употребљава их или их чак и не разуме. Без обзира на то што неке од њих савремени речници не квалификују као архаизме, оне се таквима морају сматрати (додуше, наши речници, због концепције на којој су засновани, а по којој у савремени књижевнојезички вокабулар спада све од Вука до данас, а поготово оно код Вука, ретко кад обележавају као архаичну лексему коју нађу код Вука; осим тога, треба имати у виду да је повелик временски размак од објављивања одн. почетка објављивања наших речника до данас⁵). Тако, нпр., глагол *йрикучийи се* у значењу „прићи, примаћи се” бележе савремени речници, али га данашњи говорник не употребљава; у С. је замењен уобичајеним глаголом *йрићи*: И *йрикучивши се* (→ *йришавши*) ученици његови пробудише га (Мт 8:25). Слична је и лексема *заћи* у значењу „залутати”: Кад има један човјек сто оваца па *заће* једна од њих, не остави ли он деведесет и девет у планини, и не иде да тражи ону што је *зашла* → Ако неки човјек има сто оваца па *залућа* једна од њих, не остави ли деведесет и девет у планини, и иде те тражи ону *залућалу* (Мт 18:12), као и *огледаши* у значењу „осмотрити”: дође Марија Магдалина и друга Марија да *огледају* гроб → дођоше Марија Магдалина и друга Марија да *осмойре* гроб (Мт 28:1). Глагол *намјесийиши се* данас се не користи у значењу *насийиши се*, што срећемо код Вука (РСАНУ доноси овај глагол и потврђује са пет примера, али од тога су три Вукова): *Намјесйи се* у граду који се зове Назарет → *насийани се* у граду званом На-

⁵ Први том РСАНУ изашао је 1959, а РСМ 1968. Чак је и РСЈ мало лексички осавремењиван од последње деценије XX века, када је његова израда заправо била готово завршена.

зарет (Мт 2:23). Глагол *йрејисаџи* не употребљава се у значењу *йойисаџи*: да се *йрејише* свијет → да се *йойише* сва васељена (Лк 2:1). Употреба именице *нијемац* за означавање „онога који говори страним језиком” такође је застарела: Ако дакле не знам силе гласа, бићу *нијемац* онеме коме говорим, и онај који говори биће мени *нијемац* → Ако, дакле, не знам значење гласа, бићу *шуђин* онеме који говори, и онај који говори биће мени *шуђин* (1. Кор 14:11). Већина савремених говорника неће употребити глагол *одрећи* у значењу *йорећи*: И не можемо *одрећи* → *йорећи* (ДА 4:16); чини нам се да је стих 36/19 у ДА и сувише осавремењен, да је и ту могао да се употреби глагол *йорећи*; Вуково: То не може нико *одрећи* у С. гласи: Па кад је *йо неосйорно*. Већини данашњих читалаца биће непознати глаголи: *сйраџиџи се*: не могаху ни пред вратима да *се сйраше* → да *се смјесте* (Мк 2:2), *намагнуйи*: И *намагоше* на друштво → *дадоше знак* друштву (Лк 5:7), *занијеџи*: и ако сам кога *занио*, вратићу онолико четворо → и ако кога нечим *ошијеџих*, вратићу четвороструко (Лк 19:8), *сйојаџи*: Рави! ... Гдје *сйојиц*? → Рави! ... Гдје *сйанујец*? (Јв 1:38). Тешко ће савременом читаоцу бити разумљива именица *невјерсйво* у значењу у ком је Вук употребљава: И не створи ондје чудеса многијех за *невјерсйво* њихово → И не учини ондје чудеса многа због *невјерја* њихова (Мт 13:58), као и прилог *уйраво*: Тада им Исус каза *уйраво*: Лазар умрије → Тада им Исус рече *оџворено*: Лазар умрије (Јв 11:14). Није разумљива ни именица *круџ* у примеру: Донесоше главу његову *на круџу* → *на шањуру* (Мт 14:11). Прилог *насамо* у значењу које налазимо код Вука, у савременом језичком изразу можемо исказати предлошко-падежном синтагмом *на осам/осаму, на усамљеном месџу/усамљено месџо*, како је учињено у С.: Дођите ви *насамо*, и почините мало → Пођите ви сами *на усамљено мјесџо*, и отпочините мало (Мк 6:31). Именица *љевака* да се значи лева рука сасвим је неуобичајена, па се у С. преводи са *љевица* (Мт 6:3). Као архаичне оправдано су изостале лексеме *сйражџиџи* у значењу *биџи будан*: Благо онијем слугама које нађе господар кад дође а они *сйраже* → Благо слугама оним које господар дошавши *нађе будне* (Лк 12:37), *обрећи* у значењу *обећаџи*: С клетвом *обрече* јој дати → са заклетвом *обећа* јој дати (Мт 14:7), *сујроџиџи се* у значењу *йроџиџи се* (ДА 13:8), *мјед* у значењу *бакар* (Мт 10:9; ДА 23:9), *мрџиџина* → *бора* (Еф 5:27). Лексема *йримакнуйи* данас се не користи у значењу *йридодаџи* (мада је доноси РМС): А ко од вас бринући се може *йримакнуйи* расту својему (→ *йридодаџи* расту своме) лакат један? (Мт 6:27). Глагол *изумреџи* у савременом српском књижевном језику значи, пре свега, „ишчезнути (о породицама потомака којих више нема)” и зато је у С. за значење „умрети сви редом” оправдано употребљен глагол *йомреџи*: јер су *изумрли* који су тражили душу дјетињу → јер су *йомрли* они који су тражили душу дјетета (Мт 2:20). Лексема *йриџремџиџи* обичнија је од лексеме *йриџравиџи*, коју налазимо код Вука: *йриџравиџе* пут Господу → *йриџремџе* пут Господњи (Мт 3:3), али си ми тијело *йриџравио* → али си ми тијело *йриџремџо* (Јв 10:5). Глагол *йохраниџи* такође није уобичајен у данашњем српском књижевном језику, па је у С. замењен глаголом *сачуваџи*: Она је то *йохранила* за дан мојега погребца → Она је то *сачувала* за дан мојега погребца (Јв 12:7). Именица *крд* данас је средњега рода: Навали сав *крд* → (у С.) све *крдо* (Мт 8:32), а именица *завјес* женског: И гле, *завјес црквени* → *завјеса храма*

раздрије се на двоје (Мт 27:51). Именицу *скленица*, сачињену према црквенословенском (а среће се и у народним говорима, често са почетном групом *цкл-*), савремени говорник неће употребити, у С. је замењена са *ѿсуда*: Приступи њему жена са *скленицом* мира → Приступи му жена са алавастровом *ѿсудом* мириса (Мт 26:7). Мада придев *храйав* у значењу „нераван” и када се односи на пут доносе речници савременог српског језика (РМС и РСЈ), С. га оправдано замењује именицом *неравнине* (на путевима), јер се *храйав* данас употребљава да означи неравнине на неким мањим површинама (лицу, рукама, тканини, папиру), а не и на путу: *храйави* путови нека буду глатки → *неравнине* на путевима нека буду глатке (Лк 3:5). Именица *ѿриушак* („шамар, зашница, ћушка”) такође се доноси без ограда у РМС, РСЈ је не бележи, а С. је замењује изразом *биѿи ѿ образама*: а једни му даше и *ѿриушке* (Мт 26:67) → а други га *бијаху ѿ образама* (С.). Као архаичне осећају се данас и лексеме *дослије* → *до сада* (Јв 2:10; 16:24), *одселе* → *од сад(а)* (Мт 23:39; 26:29), *ѿакођер* → *ѿакође* (Мт 27:57), *ѿомрчиѿи се* → *ѿомрачиѿи се* (Мт 24:29). Придев *знаѿан* данас се више не користи у значењу *ѿознаѿ*: А тада имаху *знаѿнођа* (→ *ѿознаѿнођа*) сужња по имену Вараву (Мт 27:16), нити глагол *ѿођинуѿи* у значењу *ѿроѿасѿи*. Тако није воља Оца нашега небескога да *ѿођине* један од овијех малијех → Тако није воља Оца нашега небескога да *ѿроѿадне* један од ових малих (Мт 18:14). Придев *љубазан* данас је обичан у значењу „предусретљив, срдчан, пријатан у опхођењу”, док се значење „драг, мио, вољен”, које налазимо код Вука, осећа као архаизам. У С. углавном уместо ове налазимо лексему *љубљен*, која је унеколико и сама архаична, али је у складу са свечаним старинским тоном који текст треба да има. У неким примерима уместо ње употребљена је лексема *вољен*: Знајући, браћо *љубазна*, од Бога избор ваш → Знајући, браћо *љубљена* од Бога, да сте изабрани (1. Сол 1:4), Ово је син мој *љубазни* (→ *љубљени*) који је по мојој вољи (Мт 3:17), А ви дакле, *љубазни* (→ *вољени*) ... чувајте се (2. Петр 3:17). Лексеме *цјелив* и *цјеливаѿи*, које налазимо код Вука, у С. се употребљавају онда када се жели исказати осећање посебног духовног пијетета, нарочито када се радња односи непосредно на Исуса Христа: *Цјелива* ми ниси дао, а она, откако уђе, не преста *цјеливаѿи* ми ноге (Лк 7:45), и *цјеливаше* ноге његове (Лк 7:38), И одмах приступивши Исусу рече: Здравно, Учитељу! И *цјелива* га (Мт 26:49; Мк 14:45), Поздравите један другога *цјеливом* светим (Рим 16:16; 1. Кор 16:20), Поздравите једни друге *цјеливом* љубави (1. Петр 5:14). Када та димензија изостаје, јавља се глагол *ѿољубиѿи*: Угледа га отац његов и сажали му се, и потрчавши загрли га и *ѿољуби* (Лк 15, 20). Стихом са другачијим решењем: и приближи се Исусу да га *ѿољуби* (Лк 22:47), као да нам преводиоци наговештавају да Јудин *ѿољубац* није израз љубави, да није *целив*. У складу са тим је стих који следи: Јудо, зар *цјеливом* издајеш Сина Човјечијега? (Лк 22:48); њиме се сугерише да не би требало да постоји *ѿољубац* који није *целив*, да форма и суштина морају бити подударне. Оваква употреба глагола *цјеливаѿи* и именица *цјелив* и *цјеливање* налаже да ове лексеме, као незамењиви део религијског дискурса, савремени лексикографи не третирају као архаизме, већ да их уврсте у савремени језички корпус⁶.

⁶ РМС *целив* квалификује као архаизам, док га РСЈ и не бележи, а *целов* карактерише као архаичну лексему.

3.2. У Вуковом преводу јеванђеља су насловљена са Јеванђеље *йо Маџеју*, Јеванђеље *йо Марку* и сл. У С. је предлог *йо* замењен предлогом *од*: Јеванђеље *од Маџеја*, Јеванђеље *од Марка*. Вук је употребио локатив критеријума. Предлог *йо* у овој конструкцији показује основу, извор на основу кога се нешто дешава, закључује, тумачи и сл. Може се заменити предлогом *йрема* или конструкцијом *на основу йога щйю* (ВАТИСТИЋ 1972: 172–173; ИВИЋ 1951–1952: 181–182). Тако Јеванђеље *йо Марку* значи – јеванђеље *йрема* Марковом казивању, јеванђеље дато на основу онога што је апостол Марко казивао, проповедао и сл.⁷ У С. је употребљен посесивни генитив с предлогом *од* (Јеванђеље *од Марка*), који сугерише ауторство, припадност дела аутору.

3.3. У ретким случајевима изостала су нека лексичка осавремењавања у С. Тако се, нпр., глагол *врѣнуџи (се)* данас осећа као архаизам или бар као нераспрострањена лексема, па ипак у С. није замењен: у тамницу да те не *врѣну* (Мт 5:25); уобичајено је *баџиџи у џамницу*. Глагол *раскајаџи се*, који такође налазимо и код Вука и у С. (неће се *раскајаџи* – Јевр 7:21), а наводи се и у савременим речницима, није уобичајен у данашњој употреби, у којој се среће глагол *йокајаџи се*. Стара словенска реч *клеџ/клијеџ* (цсл. *кљѣтъ*) такође је архаична, мада је без ограда доноси и РСАНУ, и РМС, и РСЈ: А ти кад(а) се молиш, уђи у *клијеџ* своју (Мт 6:6). Именица *крвник* данас је обична пре свега у значењу „непомирљиви, заклето непријатељ”, али је Вук користи у значењу „убица”. И у С. на неким местима налазимо такав превод: погуби *крвнике* (Мт 22:7), мада је чешћа замена лексемом *убица*: испросисте човјека *крвника* да вам поклони → испросисте човјека *убицу* (ДА 3:14), Он је *крвник* људски → он бјеше *човјекоубица* (Јв 8:44). Од глагола *домейнуџи* обичнији је глагол *додати* па би се могао заменити у примеру који налазимо и код Вука и у С.: ако ко *домейне* овоме, Бог ће на њега наметнути муке (ОЈ 22:18). Могла би се заменити и речца *еда* са *да* или *зар* или само глаголом и речцом *ли*. Ова лексема је у РСАНУ дата без ограда и добро потврђена, али је у РМС оквалификована као застарела, а у једном значењу и као покрајинска. РСЈ је не доноси. У С. налазимо: *Еда* ли од вас ријеч Божија изиђе? (могло би се осавременисти са: *Да ли* од вас...) (1. Кор 14:36). Моли се Богу *еда* би ти се опростила (→ *да* би ти се опростила) помисао срца твојега (ДА 8:22). *Еда* ли могу (→ *да ли* могу / *могу ли*) сватови бити жалосни док је са њима женик? (Мт 9:15).

4. Да би обогатио свој књижевни израз, Вук се, као што је познато, користио и старијим књижевнојезичким наслеђем. Осим појединачних лексема, уносио је и одређене лексичке категорије којима је требало надоместити оне изражајне типове који су били својствени напуштеном књижевнојезичком наслеђу, као и обогатити нови књижевни језик како би он могао да прати савремене цивилизацијске токове (такве су бесуфиксне девербативне именице – *избор*, *излаз*, *измак*, *искуџи*, *исход*, *исџок*, затим именице на *-осџ* – *јединосџ*, *ревносџ*, *йремудросџ*, *йокорносџ*, *расџадљивосџ*, именице од

⁷ Сличну предлошко-падежну конструкцију налазимо у оба превода у стиху: *По вјери вашој нека вам буде* (Мт 9:29).

свршених глагола, којима обилује стари књижевни језик, али не и народни говори – *избављење, искушање, обновљење, ойрошћјење, ѿознање, уздржање*, девербативни придеви – *неисћийљив, неисћиражљив, расћадљив, свадљив, ѿроћадљив* и др.) (Пешикан 1988). Све ове категорије речи живе у савременом српском језику и налазимо их и у С. Понекад се јавља и другачије решење: од *ѿостѿања* → од *ѿостѿанка* свијета (Јев 9:26), *ѿресћуљење* → *ѿресћуѿ* (Еф 2:1).

4.1. Познато је и да се Вук опредељивао за српкословенско језичко наслеђе, придруживши се на тај начин оним писцима који су и у време изразите употребе славеносрпског језика (у коме је доминирала рускословенска и руска лексика) употребљавали српкословенску лексику и тако допринели да она буде сачувана до данашњих дана (СТИЈОВИЋ 2008 и 2012). Црквенословенска лексика коју је Вук употребио у преводу Новог зајета задржана је у највећој мери и у С. (ако је одговарала значењу које се желело исказати). У ретким случајевима замењивана је другим облицима или другим лексемама: *вавијек* (Јев 7:24; 1:8; Јев 5:6; 7:17), у С. је понекад замењено са – у *вијекове* (Мт 6:13; Јев 13:8), поред *ваисћину* (Мт 26:73; 14:33) у С. налазимо и народни облик *заисћѿа* (Лк 4:25; Мк 3:28), а поред лексеме *васиони* (свијет) (ОЈ 12:9), у С. се среће лексема *цијели* (ДА 11:28; 17:6). У С. не налазимо лексему *сабор*, коју срећемо код Вука, већ грчку реч *синедрион* (као име за сенат у Јерусалиму, који је имао врховну судску функцију код Јевреја под римском управом) (Мт 26:59; ДА 5:21; 5:27). Глагол *саврщѿи* Вук употребљава у два значења: „постати савршен; довести до савршенства” и „завршити”, што може да изазове недоумице. У С. се прави ова разлика тако што се у другом значењу користи народни облик *сврщѿи*. Тијем се љубав у нама *сврщује* → Тиме се љубав *ѿоказала савршеном* у нама (ПЈ 4:17), Јер закон ништа није *саврщѿио* → Јер закон ништа није *довео до савршенствѿа* (Јев 7:19), И *саврщѿивши се*, постаде свима ... узрок спасенија вјечнога → И *ѿоказавши се савршен*, постаде свима који су му послушни узрок спасења вјечнога (Јев 5:9), Јер се у њима *саврщѿи* гњев Божиј → Јер се у њима *сврщѿи* гњев Божији (ОЈ 15:1). Глагол *сврщѿи* у С. чешће има овај српкословенски облик као код Вука (ПЈ 1:10; Рим 2:12; 1. Кор 7:28), али се среће и народни облик *зврщѿи* (Мт 18:15; 18:21). Српкословенски облик *самрћѿ* задржан је у српском језику у изразу *бѿѿи на самрћѿи*, како га доноси и С., док Вук и у том изразу употребљава облик *смрћѿ*: Бијаше *на смрћѿи* (Јв 4:47).

4.2. Лексеме са суфиксом *-ије* у С. доследно долазе у понародњеном облику: *јеванђеље* (Мт 24:14), *сћасење* (Сол 5:9), *васкрсење* (Рим 1:4), за разлику од Вуковог превода, у коме се срећу и црквенословенски облици (*јеванђелије, сћасеније, васкрсеније*) и народни (*јеванђеље*).

4.3. Код Вука срећемо и хибриде на основи рускословенског, као: *јављење* (Титу 2:13) и *намјерење* (Рим 8:28), које су у С. замењене облицима: *јављање* и *намјера*.

4.4. Облик *соѿона*, који је ушао у народне говоре из црквеног језика, па их је као такве и Вук употребио преведећи Нови зајет, у С. је замењен обликом *саѿана*.

4.5. Лексема *дажд*, са старом групом *-жд*, која припада обема редакцијама, а које нема у данашњем српском језику (осим у појединим уметничким делима као стилски обележена лексема) у С. је замењена речју *киша* (ДА 28, 2) или *иљусак* (Јк 12:54), а негде је остала незамењена (Мт 7:27).

4.6. Под утицајем црквенословенског језика Вук је задржао још неке лексеме које се не јављају у савременом српском језику или се не јављају у том значењу, а у С. су замењене савременом лексиком: *бреџ* у значењу „обала” (у савременом српском значи „узвишење, мање брдо”), у С. → *обала*: Народ сав стајаше по *бријеџу* → на *обали* (Мт 13:2), Стаде Исус на *бријеџу* → стајаше Исус на *обали* (Јв 21:4); *објед* у значењу „ручак” (данас се у српском језику ретко користи, и то углавном да означи оброк уопште) у С. је *ручак*: кад дајеш *објед* (→ *ручак*) или вечеру (Јк 14:12), али, и код Вука и у С.: Ево сам *објед* свој уготовио (Мт 22, 4); *најасиџ* у значењу „искушење” (у савременом српском значи „невоља, недаћа, неприлика; особа која напада или која је наметљива”) → *искушење*: кад падате у различне *најасиџи* → у различита *искушења* (Јк 1:2), *образ* у значењу „лик”: И рече им: Чиј је *образ* овај и натпис? → И рече им: Чији је овај *лик* и натпис? (Мт 22:20).

4.7. Вук је имао тешкоћа око превода неких црквенословенских лексема: рускословенско *цѣловати* превео је са *честийиџаџи* уместо са *џоздравийиџи*: Уђе у кућу Заријину и *честийиџа* Јелисавети → И уђе у дом Захаријин, и *џоздрaви* Јелисавету (Јк 1:40), А Марија ... отиде брзо у *џорњу земљу* (цсл. вѣ горнѣ) → А Марија ... отиде хитно у *џорски крај* (Јк 1:39), Онима што сједе на *сиџрани* (цсл. вѣ странѣ) → у *обласиџи* (Мт 4:16).

4.8. Познато је да је Вук нерадо употребљавао сложенице. Оне које налазимо код њега, срећемо и у С. (ако одговарају значењски), али има и неких којих нема у Вуковом преводу: *мироџвораџ*, код Вука *који мир џраде* (Мт 5:9), *џрвосвещийеник*, код Вука *џоџлавар свещийенички* (Јев 4:15), *човјекоубиџа*, код Вука *крвник људски* (Јв 8:44), *човјекољубиво* (поступајући), код Вука *држаше их лијеџо* (ДА 27:3), *милосрђе*, код Вука *срдачна милосиџ* (Кол 3:12), *дуџоџриџеливостџ*, код Вука *џриџење* (И).

5. Анализа двају превода Новог завјета показала је да се Комисија Светог Синода држала Вуковог превода у великој мери. Задржала је, пре свега, узвишени библијски стил и ритам његовог казивања. Трудила се да задржи и његову лексику где год је то било могуће. Интервенисала је, пре свега, онда када је превод сматрала нетачним или двосмисленим. Поред тога, замењивала је лексеме које су савременом читаоцу постале тешко разумљиве или сасвим неразумљиве, као што су покрајинске и архаичне речи. Лексеме које имају дијалекатски фонетски лик замењене су књижевном формом. Промењене су и лексеме које делују сувише народски, упрошћено, које припадају разговорном језику и нижем стилу. Непристојне и грубе речи замењене су примеренијим. Када се уз ове, лексичке промене узму у обзир и нека морфолошка и синтаксичка преправљања, јасно је да се не ради о допуни Вуковог превода већ о новом преводу, који је задржао дух Вукове реформе.

СКРАЋЕНИЦЕ

ДА: Дјела апостолска
 Еф: Посланица Св. апостола Павла Ефесцима
 Јак: Саборна посланица Јаковљева
 Јв: Свето јеванђеље од Јована
 Јев: Посланица Св. апостола Павла Јеврејима
 Јуд: Саборна посланица Јудина
 Кол: Посланица Св. апостола Павла Колошанима
 Кор: Посланица Св. апостола Павла Коринћанима
 Лк: Свето јеванђеље од Луке
 Мк: Свето јеванђеље од Марка
 Мт: Свето јеванђеље од Матеја
 ОЈ: Откривење Јованово
 Петр: Саборна посланица Петрова
 ПЈ: Саборна посланица Јованова
 Рим: Посланица Св. апостола Павла Римљанима
 Сол: Посланица Св. апостола Павла Солуњанима
 Титу: Посланица Св. апостола Павла Титу
 Фил: Посланица Св. апостола Павла Филиплјанима

ИЗВОРИ

- ВПНЗ: *Нови завјей Госјода нащеџа Исуса Хрисџа*. Предео Вук Стеф. Караџић. *Сабрана дела Вука Караџића* X. Београд: Просвета, 1974.
Нови завјей. Превод Комисије Светог архијерејског Синода СПЦ. Београд: Издавачка фондација Епископије београдско-карловачке, 2014.
 РМС: *Речник срјскохрвајскоџа књижевноџ језика*, I–III. Нови Сад – Загреб: Матица српска – Матица хрватска, 1967–1969. IV–VI. Нови Сад: Матица српска, 1971–1976.
 РСАНУ: *Речник срјскохрвајскоџ књижевноџ и народноџ језика*, I–XVIII. Београд: Српска академија наука и уметности – Институт за српски језик, 1959–2010.
 РСЈ: *Речник срјскоџа језика*. Нови Сад: Матица српска, 2007.
 СР: *Срјски рјечник исџумачен њемачкијем и лајинскијем ријечима*. Скупио га и на свијет издао Вук Стеф. Караџић. Београд, 1935.

ЦИТИРАНА ЛИТЕРАТУРА

- Богдановић, Димитрије. Напомене и објашњења [уз Нови завјет]. *Сабрана дела Вука Караџића* X. Београд: Просвета, 1974, 713–1102.
 Буловић, Иринеј, епископ. Нови превод Светога Писма Новог Завета. *Гласник* 66 (1985): 3–28.
 Грицкат, Ирена. Вуков превод Новог завета као споменик великог филолошког настојања. *Јужнословенски филолоџ XXVI/1–2* (1964): 219–245.
 Грулић, Никанор. *Грамајички и њолемички сјиси Вука Сџеф. Караџића III/2*. Београд, 1896, 310–336.
 Ђорђевић, Петар. О Вукову Новом завјету. *Боџословље* 9/2 (1934): 97–115.
 Ивић, Милка. О предлогу *џо* у српскохрватском језику. *Јужнословенски филолоџ XIX/1–4* (1951–1952): 173–212.
 Ивић, Милка. Једно поређење Вуковог језика са нашим данашњим књижевним језиком. *Зборник за филолоџију и линџвистику* I (1957): 114–126.
 Ивић, Павле. *О Вуку Караџићу*. Целокупна дела VIII. Александар Младеновић (прир.). Сремски Карловци – Нови Сад: Издавачка књижарница Зорана Стојановића, 1991.
 КАРАѢИЋ–СТЕФ., ВУК. *Вука Сџеф. Караџића и Саве Текелије џисма високојпреосвещџеноме џосјодину Плајџону Ајшанаџковићу џравославноме владици будимскоме о срјскоме џравосјису са особийџим додаџима о срјскоме језику*. Беч, 1845.

- Мошин, Владимир. Поговор [уз Нови завјет]. *Сабрана дела Вука Караџића* X. Београд: Просвета, 1974, 489–710.
- Пешикан, Митар. Типолошка допуњавања Вуковог народног лексичког система за потребе књижевног језика. *Научни састајанак славистија у Вукове дане* 17/1 (1988): 33–42.
- РАКИЋ, Радомир. Нови преводи Новог завета у нас. *Боџословље XXXI (XLV)/2* (1987): 93–106.
- СТЕВАНОВИЋ, Михаило. *Савремени српскохрватски језик* II. Београд: Научна књига, 1974.
- СТИЛОВИЋ, Рада. О неких сербскославјанских словах в современном сербском литературном языке. *Материјали Међународној научно-практичкој конференцији предавача и историчара, језыков и културе славјанских народа*. Самара: СНЦ РАН, 2008, 164–169.
- СТИЛОВИЋ, Рада. Српскословенска лексика у Вуковом преводу Новог завета. Гордана Јовановић (ур.). *Средњи век у српској науци, историји, књижевности и уметности* III. Деспотовац: Народна библиотека „Ресавска школа”, 2012, 203–218.
- *
- ВАТИСТИЋ, Tatjana. *Lokativ u savremenom srpskohrvatskom književnom jeziku*. Biblioteka južnoslovenskog filologa, n. s. 3. Београд: Institut za srpskohrvatski jezik, 1972.
- RUSEK, Jerzy. Turcyzmy w Nowym testamencie Vuka Karadžicia. *Jужнословенски филолоџ* LX (2004): 21–40.

Рада Стийович

О ЛЕКСИЦИ В „НОВОМ ЗАВЕТЕ” В ПЕРЕВОДЕ
СВЯЩЕННОГО СИНОДА СЕРБСКОЙ ПРАВОСЛАВНОЙ ЦЕРКВИ
В СОПОСТАВЛЕНИИ С ПЕРЕВОДОМ ВУКА КАРАДЖИЧА

Резюме

В настоящей работе рассматривается лексический состав перевода „Нового Завета”, выполненного Вуком Караджичем, в сопоставлении с синодальным переводом Сербской Православной Церкви. Автор указывает на изменения, внесенные Комиссией Святого Синода в лексический состав перевода.

В ходе анализа установлено, что были заменены прежде всего те лексемы, которые современному читателю стали трудны для понимания или совсем непонятны. Это слова, характерные для определенных областей, такие как *ија* „све, чак” (даже), *ијед* „отров” (яд), *басамаци* „степенице” (лестница), *исе* „део, удео” (участие). Лексемы диалектной фонетической формы заменены литературными (*иошљедњи* преобразован в *иосљедњи*, на *иошљейку* – в на *иосљейку*). Отдельные лексемы носят архаический характер: *сйражии* „бити будан” (быть бдительным, не спать), *заћи* „залутати” (заблудиться), *оґледаји* „осмотрити” (осмотреть). Некоторые слова воспринимаются как непристойные или грубые и поэтому заменены более нейтральными: *курва*, *курвар* – на *блудница*, *блудник*. Также подверглись замене лексемы с ярко выраженным просторечным оттенком, относящиеся к более низкому разговорному стилю: *бадава* сте доби́ли : на *дар* сте доби́ли.

Церковнославянская лексика, использованная Вуком, в большей степени и сегодня употребляется в повседневном общении, также она осталась и в переводе Синода. Те лексемы, которые Вук использовал под влиянием церковнославянского языка, но которых нет в современном сербском языке, в переводе Синода заменены лексемами, известными современному читателю: вместо слов *образ*, *бријеж*, *скленица*, *дажд* употреблены *лик*, *обала*, *иосуда*, *кица*.

Анализ показал, что Комиссия Святого Синода сделала новый перевод, придерживаясь в значительной степени перевода Вука Караджича и стремясь при этом сделать лексический состав более современным, придав некоторым словам более конкретный и точный переводный смысл.

Институт за српски језик САНУ
Ђуре Јакшића 9, 11000 Београд, Србија
stijovicr@yahoo.com